

The Abraham Arbesfeld Kollel Yom Rishon

Sunday Morning Learning Program for Men

WWW.KOLLELYOMRISHON.ORG

Yosef and His Brothers: Does the Thought Really Count?

Rabbi Etan Schnall

December 27, 2015 • ט"ו שבט תשע"ו

(1) בראשית פרק נ

(טו) וַיִּרְאוּ אַחֵי יוֹסֵף כִּי מִתְּאַבְיָהֶם וַיֹּאמְרוּ לוֹ יִשְׁטַמְנוּ יוֹסֵף וְהַשֵּׁב יָשִׁיב לָנוּ אֶת כָּל הָרָעָה אֲשֶׁר גָּמְלָנוּ אֹתוֹ: (טז) וַיֵּצֵאוּ אֶל יוֹסֵף לְאֹמֶר אַבְיָה צֹהַ לְפָנָי מוֹתוֹ לְאֹמֶר: (יז) כֹּה תֹאמְרוּ לְיוֹסֵף אֲנָא שָׂא נָא פֶשַׁע אַחִיךָ וְחַטָּאתָם כִּי רָעָה גָּמְלוּךָ וְעַתָּה שָׂא נָא לְפֶשַׁע עַבְדֵי אֱלֹהֵי אַבְיָה וַיִּבֶךְ יוֹסֵף בְּדַבְרָם אֵלָיו: (יח) וַיֵּלְכוּ גַם אַחֵיו וַיִּפְּלוּ לְפָנָיו וַיֹּאמְרוּ הִנְנוּ לְךָ לְעַבְדִּים: (יט) וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם יוֹסֵף אַל תִּירְאוּ כִּי הִתַּחַת אֱלֹהִים אָנִי: (כ) וְאַתֶּם חֲשַׁבְתֶּם עָלַי רָעָה אֱלֹהִים חֲשַׁבָה לְטֹבָה לְמַעַן עֲשֶׂה כִּי־וָעַתָּה אֵל תִּירְאוּ אֲנִי אֲכַלְכֵּל אֶתְכֶם וְאֶת טַפְכֶם וַיִּנַּחֵם אוֹתָם וַיְדַבֵּר עַל לִבָּם:

(2) בראשית פרק מה

(ד) וַיֹּאמֶר יוֹסֵף אֶל אַחֵיו גִּשׁוּ נָא אֵלַי וַיִּגְשׁוּ וַיֹּאמֶר אָנִי יוֹסֵף אַחֵיכֶם אֲשֶׁר מְכַרְתֶּם אֹתִי מִצְרַיִם: (ה) וְעַתָּה אֵל תַּעֲצְבוּ וְאֵל יַחַר בְּעֵינֵיכֶם כִּי מְכַרְתֶּם אֹתִי הִנֵּה כִּי לְמַחְיָה שְׁלַחְנִי אֱלֹהִים לְפָנֵיכֶם: (ו) כִּי זֶה שְׁנַתִּים הָרַעַב בְּקֶרֶב הָאָרֶץ וְעוֹד חֲמֵשׁ שָׁנִים אֲשֶׁר אֵין חֲרִישׁ וְקִצִּיר: (ז) וַיִּשְׁלַחְנִי אֱלֹהִים לְפָנֵיכֶם לְשׁוּם לָכֶם שְׂאִרִית בְּאָרֶץ וְלִהְיוֹת לָכֶם לְפָלִיטָה גְדֹלָה: (ח) וְעַתָּה לֹא אֶתֶם שְׁלַחְתֶּם אֹתִי הִנֵּה כִּי הֵאֱלֹהִים וַיִּשְׁימֵנִי לְאֵב לְפָרְעוֹה וְלֶאֱדוֹן לְכָל בֵּיתוֹ וּמִשָּׁל בְּכָל אָרֶץ מִצְרַיִם:

(3) רבינו בחיי בראשית פרק נ

(יז) וַיִּבֶךְ יוֹסֵף בְּדַבְרָם אֵלָיו. תִּכְפַּף שֶׁהִזְכִּירוּ לוֹ אֲבִיו בְּכֹה לְגוֹדֵל הָאֱהָבָה וְנִכְמְרוּ רַחֲמָיו, וְהִנֵּה אַחֵיו בִּקְשׁוּ מִמֶּנּוּ מַחִילָה, וְלֹא בָאֵר הַכְּתוּב שֶׁמַּחֵל לָהֶם, וְכִבֵּר בָּאֵר רַז"ל: (ב"ק צב א) שְׁכַל מִי שֶׁחָטָא לְחֻבְרוֹ וְעָשָׂה תְּשׁוּבָה אֵינּוּ נִמְחַל לְעוֹלָם עַד שִׁירֵצָה אֶת חֻבְרוֹ, וְאִם עַל פִּי שֶׁהִזְכִּיר הַכְּתוּב: וַיִּנַּחֵם אוֹתָם וַיְדַבֵּר עַל לִבָּם, שֶׁנִּרְאָה בְּזֶה שֶׁהִיא לָהֶם רְצוּי מִיוֹסֵף, מְכַל מְקוֹם לֹא רָאִינוּ שִׁיזְכִּיר הַכְּתוּב מַחִילָה בְּיוֹסֵף וְלֹא שִׁיזְכִּיר לָהֶם שִׁישָׁא פֶשַׁע וְחַטָּאתָם, וְאִם כֵּן מֵתוֹ בְּעֵנֶשׁם בְּלֹא מַחִילַת יוֹסֵף וְאִי אִפְשָׁר לְהִתְכַפֵּר עוֹנֵם רַק בְּמַחִילָתוֹ, וְעַל כֵּן הוֹצֵרֶךְ הָעוֹנֵשׁ לְהִיּוֹתוֹ כְּמוֹס וְחַתוּם לְהַפְקֵד אַחַר זְמַן בְּעֵינֵי עֶשְׂרֵה הַרוּגֵי מַלְכוּת.

(4) קינות לט' באב "אלה אזכרה"

כִּי יִמְצָא אִישׁ גִּבְבֵי נֶפֶשׁ מֵאַחֵיו מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְהִתְעַמָּר
בּוֹ וּמָכְרוּ חֲטָאֵנוּ צוּרְנוֹ סִלַּח לָנוּ יוֹצְרֵנוּ

אֱלֹהֵי אֲזַכְרָה וְנִפְשֵׁי עַלֵי אֲשַׁפְּכָה
כִּי בְלַעֲוֵנוּ זְדִים כְּעֵגֶה בְּלֵי הַפּוֹכָה
כִּי בִימֵי קִיסָר לֹא עֲלִיתָ אֲרוּכָה
לְעֲשֶׂרָה הַרוּגֵי מְלוּכָה
בְּלִמְדוֹ סֶפֶר מִפִּי מְשׁוּלֵי עֲרַמַת
וְהַבִּין וְדִקְדַק בְּדַת רְשׁוּמַת
וּפְתַח בּוֹאֵלֶה הַמְשַׁפְּטִים וְחֲשַׁב מִזְמַת
וְגִבְבֵי אִישׁ וּמָכְרוּ וְנִמְצָא בִידוֹ מוֹת יוֹמַת
חֲטָאֵנוּ צוּרְנוֹ סִלַּח לָנוּ יוֹצְרֵנוּ

גְּבֵה לֵב בְּלֵי־עַל עוֹבֵד אֱלִילִים
וְצֹה לְמַלְאוֹת פְּלִטִירוֹ נְעֵלִים
וְקָרָא לְעֲשֶׂרָה חֲכָמִים גְּדוּלִים
מִבְּנֵי דַת וְטַעֲמִיהָ בְּפִלְפוּלִים
דִּינֵהּ מִשְׁפָּט זֶה לְאַשׁוּרוֹ
וְאֵל תַּעֲוִתוּהוּ בְּכֶזֶב לְאַמְרוֹ
כִּי אִם הוֹצִיאֻהוּ לְאַמְתּוֹ וְלֵאמֹרוֹ

(5) אור החיים בראשית פרק נ

(יט) כי התחת אלהים וגו' פירוש אם אתם חייבים עונש על הדבר אלהים שופט ולא אקום ולא אטור. וטעם שלא מחל להם, אפשר לצד שבני נח אין הדבר תלוי במחילתם כי יחטא אדם לחבירו כמו שתאמר גזלו ומחל הנגזל אינו פטור הגזלן ממיתה, או אפילו ישראל אם גנב ישראל ומכרו אין ביד הנגנב לפוטרו לגנב ממות. ואמר עוד להם כי יש לדון להם משפט זכות: **(כ) ואתם חשבתם וגו' אלהים חשבה לטובה.** והרי זה דומה למתכוון להשקות חבירו כוס מות והשקהו כוס יין שאינו מתחייב כלום והרי הם פטורים וזכאים גם בדיני שמים:

(6) במדבר פרק ל, ד ו

(ד) וְאִשָּׁה כִּי תִדְרֹךְ נָדָר לָהּ וְאָסְרָה אֶסֶר בְּבֵית אָבִיהָ בְּנִעְרֶיהָ: (ה) וְשָׁמַע אָבִיהָ אֶת נְדָרָהּ וְאָסְרָה אֶסֶר אֶסְרָה עַל נִפְשָׁהּ וְהִחְרִישׁ לָהּ אָבִיהָ וְקָמוּ כָּל נְדָרֶיהָ וְכָל אֶסֶר אֲשֶׁר אָסְרָה עַל נִפְשָׁהּ יָקוּם: (ו) וְאִם הֵנִיא אָבִיהָ אֶתָּה בְּיוֹם שָׁמְעָהּ כָּל נְדָרֶיהָ וְאָסְרָהּ אֲשֶׁר אָסְרָה עַל נִפְשָׁהּ לֹא יָקוּם, ה' יִסְלַח לָהּ כִּי הֵנִיא אָבִיהָ אֶתָּה:

(7) תלמוד בבלי מסכת נזיר דף כג עמוד א

מתני' האשה שנדרה בנזיר והיתה שותה ביין ומטמאה למתים ה"ז סופגת את הארבעים הפר לה בעלה והיא לא ידעה שהפר לה בעלה והיתה שותה ביין ומטמאה למתים אינה סופגת את הארבעים רבי יהודה אומר אם אינה סופגת את הארבעים תספוג מכת מרדות. **גמ'** ת"ר אישה הפרם וה' יסלח לה באשה שהפר לה בעלה והיא לא ידעה הכתוב מדבר שהיא צריכה כפרה וסליחה וכשהיה מגיע ר"ע אצל פסוק זה היה בוכה ומה מי שנתכוון לעלות בידו בשר חזיר ועלה בידו בשר טלה טעון כפרה וסליחה המתכוון לעלות בידו בשר חזיר ועלה בידו בשר חזיר על אחת כמה וכמה.

אהרן**פרשת פנחס****138 בית שמואל**

(8) ופי' בספר נזיר הקודש דהנה חיתח חשה הפרס וד' יסלח לה במאי הכתוב מדבר באשה שנדרה בנזיר ושמע בעלה והפר והיא לא ידעה לריכה סליחה כשהגיע ר"ע למקרא זה צכה אמר מי שנתכוון לאכול בשר חזיר ועלה בידו בשר טלה כפרה המתכוון לאכול בשר חזיר ועלה בידו בשר חזיר עאלכו' שזריך כפרה: ויש לדקדק מפני מה דווקא ר"ע צכה. והריך דעסקה הרוגי מלכות היה גלגול מעשרת השבטים אשר מכרו את יוסף ויוסף אמר להם אחם חשבתם לרעה ואלהים חשבה לעושה ואי"כ חטא מכירה הוי כמו שנתכוון לאכול בשר חזיר ועלה בידו בשר טלה ור"ע היה גלגול שמעון לכך פי' לו יסורין גדולין ששמעון נכנס בעושי הקורה לכך כשמגיע למקרא זה צכה דלריך לקבל יסורין גדולי' עבור חטא מכירת יוסף:

(9) בראשית פרק מב פסוק כד

ויסב מעליהם ויבך וישב אלהם וידבר אלהם ויקח מאתם את שמעון ויאסר אותו לעיניהם:
רש"י בראשית פרק מב

את שמעון הוא השליכו לבור, הוא שאמר ללוי (לעיל לז יט) הנה בעל החלומות הלזה בא. דבר אחר נתכוין יוסף להפרידו מלוי שמא יתיעצו שניהם להרוג אותו:

(10) שפתי חכמים בראשית פרשת מקץ פרק מב פסוק כד אות ז

דייק מדכתיב בפרשת וישב (לעיל ל"ז י"ט) ויאמרו איש אל אחיו הנה בעל החלומות וגו', וכתוב (לקמן מ"ט ה') שמעון ולוי אחים. (רא"ם), והא דכתיב לעיל (ל"ז כ"ד) ויקחהו דמשמע רבים, ויש לומר ויקחהו חסר וי"ו האמצעי כתיב, וקרינן ויקחהו בציר"י תחת החי"ת שהוא לשון יחיד:

11) תלמוד בבלי מסכת קידושין דף מ עמוד א

מחשבה טובה מצרפה למעשה שנאמר אז נדברו יראי ה' איש אל רעהו ויקשב ה' וישמע ויכתב ספר זכרון לפניו ליראי ה' ולחושבי שמו מאי ולחושבי שמו אמר רב אסי אפילו חשב אדם לעשות מצוה ונאנס ולא עשאה מעלה עליו הכתוב כאילו עשאה. מחשבה רעה אין הקדוש ברוך הוא מצרפה למעשה שנאמר און אם ראיתי בלבי לא ישמע ה' ואלא מה אני מקים הנני מביא אל העם הזה רעה פרי מחשבותם מחשבה שעושה פרי הקדוש ברוך הוא מצרפה למעשה מחשבה שאין בה פרי אין הקדוש ברוך הוא מצרפה למעשה.

12) ספר תרומת הכרי הקדמה אות ח' [וכמו"כ איתא בשו"ת נחל יצחק חו"מ לא ענף ד. וע"ע תורת משה]

למעשה והרי החסם נמי לא הי' חזרתו לש"ש, אבל לפמ"ש אחי שפיר דכיון דנעשה לו כהיתר תו מחשבתו מתקרי מחשבה משום דלא עביד דממליך עלה כיון שנעשה לו כהיתר, ומש"ה ג"כ איפכא בעכו"ם דמחשבה רעה מנטרף למעשה ולא למחשבה טובה כמ"ש החוס' שם דל"ט [ע"כ ד"ה מחשבה], משום דבאמת יר לז האדם רע מנעוריו אלא דנשעת קבלת החזרה וכו' ישראל להתקשר להש"י ולעבודתו

חזיר ואפ"ה אכלו והוא חילוק נכון, וא"כ מש"ה אשה זו זריכה כפרה דהרי גמרה מחשבתה, ועפ"י נראה לי הטעם דלמרי' בפ"ק דקדושין דף מ' דנעובר עבירה ושנה צה שוב אפי' מחשבה רעה שיש לו הקב"ה מצרפה למעשה דכיון דעבר ושנה צה נעשה לו כהיתר, ופירש"י דאין חזרתו לש"ש אלא שלא הוצרך לה, וקשיא לי שהרי אחו"ל דאפי' השב לעשות עבירה ונאנס ולא עשה אין מחשבה הריא מנטרף מעבירה זו ע"ש שהאר"ך, ולפ"י י"ל דמחשבה רעה אין מחשבתו מטמאתו כי אינה חשובה דעביד דממליך כיון שנקשר לעבודתו ית"ש, אבל מחשבה טובה הוא חשיבא דלא עביד דממליך עלה, אבל נחשב לאכול בשר חזיר והעלה בידו בשר טלה הנה מחשבתו הרעה הזאת מיקרי מחשבה ולא איתרע משום דעביד דממליך (דמרי' [דהרי'] חזי' דלא נמלך דהרי הי' סגר שהוא

13) רמב"ם הלכות נדרים פרק יב הלכה יח [ע"ע גרי"ז לנזרים שם, חבצלת השרון פ' בראשית עמ' תשכח]

שמע האב או הבעל ושתק כדי לצערה אף על פי שלא היה בלבו לקיים נדרה הואיל ועבר היום ולא הפר ולא בטל נתקיימו נדריה, נדרה והפר לה האב או הבעל והיא לא ידעה שהפר ועברה על נדרה או על שבועתה בזדון הרי זו פטורה ואף על פי שנתכוונה לאסור הואיל ונעשה ההיתר פטורה ועל זה נאמר וה' יסלח לה כי הניא אביה אותה, ומכין אותה מכת מרדות מפני שנתכוונה לאיסור.

14) האגודה מסכת נזיר פרק ד סימן ז [נזיר כג ע"א] באשה שהפר לה בעלה והיא לא ידעה ושתת יין הכתוב מדבר שנשלח לה אף על פי שעשתה היתר כיון שסברה לעשות עבירה צריכה כפרה.

15) בית הבחירה למאירי מסכת נזיר דף כג עמוד א

אסור לאדם להדריך יצרו לשום הרהור עבירה שהרהור מביא לידי מעשה וכל שהרהר בעבירה והשביע את יצרו מצד הרהורו אף על פי שנזדמן לידו דבר היתר הואיל ועשה מעשה במחשבת עבירה עון הוא וצריך כפרה

16) ביאורים ומוספים (דרשו) או"ח סימן קצו הערה 3

ומי שהתכוון לאכול בשר חזיר ועלה בידו בשר טלה (נזיר כג.), וכגון מי שאינו חושש לאיסור ערלה שעלה בידו דבר היתר, הסתפק הגרש"ז אויערבך (חידושים למסכת ברכות מה.), האם יברך, משום שיתכן שכשם שאין מברכים על אכילת איסור הוא הדין שאין לברך על מחשבת איסור, שאין הקב"ה רוצה

בתודתו, והא כעין ניאוך שמוטב שלא היה אוכל אכילה זו, ונפקא מינה בזה שאם יודע שחבירו מברך על אכילה שבה הוא מתכוון לאכול חזיר והשומע יודע שהוא טלה אם צריך לענות אחר ברכתו אמן.

17) תלמוד בבלי מסכת קידושין דף לב עמוד א

וכי הא דרבה בר רב הונא דרב הונא קרע שיראי באנפי רבה בריה אמר איזול איחזי אי רתח אי לא רתח ודלמא רתח וקעבר אלפני עור לא תתן מכשול דמחיל ליה ליקריה

18) תוספות מסכת קידושין דף לב עמוד א

דמחיל ליה ליקריה וצריך לומר שהודיעו קודם לכן שלא יהא כמו נתכוין לאכול [בשר] חזיר ועלה בידו בשר טלה דאמר לקמן בפ' בתרא (דף פא:): שצריך מחילה וכפרה.

(19)

חפץ הלכות לשון הרע כלל ד' חיים

ועוד אינה פורטים הנצרכים לזה, ועין לקמן בכלל ט' מהלכות רבילות מענין זה. אבל אם לא יודיע לחברו את סבת דרישתו, ויעשה עצמו כמתנפל, כדי שיוודע לו פטוב מהחזיר של אותו האיש, נראה פשוט דעובר בזה על "לפני עור", שעל ידו יעשה חברו אסור אם יספר עליו דברים של רפי אפלו אם אמת הוא, כאשר בארנו במקום אחר, דאסור לשון הרע הוא אפלו על אמת לכל הפוסקים, ולא נמנן להאמר רק אם מכתב שעל ידי סכורו בנרותו, (מה) יעמח מזה טובה לאחר, אבל בקלא הכי לא, ואף שעל ידי ספורו נקבב טובה לאחר, מקל מקום (מה) הוא לנשותו התפתח, על פן צריך לעשות קמו' ששקבגו*.

אסור לא מפני שאלתו, שהוא אין מתכנן לגנותו, רק לטובת עצמו כאשר בארנו (אף יזהר שלא יאמין את תשובתו בהחלטה מפני קבלת לשון הרע רק דרך חשש בקלא לקומר את עצמו), וגם אין לו שום אסור מפני תשובת חברו דנימא (שאינו) דעבר בזה על "לפני עור" לא תתן מקשולי, כי אף אם יספר עליו חברו את עצם גנותו, אין הוא עושה בזה אסור גם כן, כי אין שגם הוא אינו מתכנן בתשובתו לספר גנותו של חברו, רק הוא אומר האמת בקדי להיטיב עם זה השואל מאתו עצה בענין זה, כאשר בארנו במקום אחר, דזהו מקור מן הדין. אף מאד יזהר שלא לגבס את הנדבך, יותר מקפי שהוא יודע את ברור הנדבך.

יא. ונדע עוד עקר גדול בענינים אלו, אם אחר רוצה להקניס את חברו בעניניו, כגון, לשקרו למלאכתו או להשפתח עמו או לעשות שדוף עמו וכל כהאי גוונא (וכל ביצא כזה), אפלו לא שמע עליו עד עתה שום נדבך, אפלו הכי (אף על פי כן) מותר לדרש ולחקר אצל אנשים על מהותו וענינו, אף הניכול להיות, שיספרו לו גנותו, אפלו הכי מותר. כינן דבגנותו לטובת עצמו לכה, כדי שלא יצטרף אחר כך לבוא לידי הזק ולידי (מה) מצה וקריבה ונחלול ה', חס ושלום. אף נראה לי, שצריך שיודיע למי ששואל מאתו עליו, שרוצה לעשות שדוף עמו או כל עניני השפתחות וכו', וכו' לא יהיה עליו שום חשש

20) שו"ת מנחת שלמה חלק א סימן לה הערות בענין איסור לפני עור [אות ד']

שמצד הדין אסור לו לאכול מפירותיו עד שיברר תחלה שהוא נאמן.

וכמו כן לענין איסור יחוד במי שנכנס אצל אשה אע"פ שהיא יודעת שבעלה בעיר ומותר מן הדין להתיחד עמה אפ"ה היא חייבת להקדים ולהודיע לו שבעלה בעיר, וכן אם היחוד הוא כהיתר מפני שיש שם באותו הבית עוד פתח שהוא פתוח לרה"ר אפ"ה היא חייבת להקדים ולהודיע לו על כך, דאליכ אף שהמתיחד עמה אינו מקפיד ואינו שואל כלום מ"מ אם הוא ככה"ג שמצד הדין היה צריך לשאול נמצא שאם היא לא תקדים לומר לו הרי היא מסייעת ידי עובדי עבירה ומכשילתו באיסור, והרבר צריך הכרע.

ואמרת' משום כך שהנותן לחברו דבר מאכל ככה"ג שהמקבל היה צריך מן הדין לשאול אותו תחלה אם הוא כשר או לא, או אם הפירות שהוא נותן לו הם מתוקנים מתור"מ או לא, רחייב הנותן ככה"ג להקדים ולומר לו שהפירות הם מתוקנים אע"פ שאין המקבל שואלו על כך כדי שלא יכשילו באיסור זה שהוא אוכל מבלי לברר תחלה אם מאכלו כשר או לא, ועוד יותר מזה נלענ"ד דככה"ג שהנותן יודע שהמקבל אינו מכיר ומעיקר הדין ה"י אסור לו לאכול מפירותיו עד שיברר תחלה אם הנותן הוא אדם כשר שאפשר להאמינו, דיתכן שאסור ככה"ג להאכילו אע"פ שהנותן יודע בעצמו שהוא כשר ופירותיו מתוקנים וגם אומר בפירוש למקבל שפירותיו הם מתוקנים, כיון שהוא סו"ס מכשיל את המקבל בזה שהוא אוכל אצלו באופן

אשה שבעלה נמצא בעיר אלא שטענה וחשבה שהלך לעיר אחרת, מסתבר דיש ככה"ג איסור יחוד אפילו אם המתיחד יודע שהבעל כן נמצא בעיר כיון שלגבי רידיה לא נזכר בשום מקום דמסתפי מבעלה, אך אפילו אם נאמר דכיון שלפי האמת הוא כן נמצא בעיר ליכא ככה"ג איסור יחוד, מ"מ נראה דאף שהאיש המתיחד עמה יודע שבעלה בעיר אפ"ה אסור אם הוא אינו מגלה לה והיא אינה יודעת, דנראה שאסור ודאי ליתן לחברו בשר טלה אם הלה חושב שהוא חזיר ורוצה לאכול כשר חזיר כיון שגם על זה בעי סליחה וכן מבורר בקדושת דף נ"ב ע"א תוד"ה דמחיל, וה"נ גם כאן הרי הוא מכשיל את האשה במחשבת פגול של איסור יחוד כיון שהיא אינה יודעת ומתיחדת אע"פ שחושבת שאין בעלה בעיר.

21) שו"ת מנחת שלמה תניינא (ב ג) סימן קלא

ט) מה שמוכח מזה שמותר להשביע את המודה במקצת, אף על פי דברור לתובע שהנתבע נשבע לשקר, דה"ה דשרי לשים פתיון בפני אדם שחושד בו שגונב אף על פי דע"כ מכשיל אותו בלאו דגניבה.

נראה דשאני התם דכללא הוא דכל היכי דאיכא למיתלי לא אסור משום לפני עור וגם כאן איכא למיתלי שיודה ולא ישבע (טוב שכת"ר יראה במה שכתבתי במנחת שלמה סוף סי' ז'), וכן בניוול המת דאיתא בגמ' ב"ב הנ"ל, דהלוקח יכול לדרוש שהמוכר שמת יבדק אם היה גדול בשעת המכירה ומכירתו קיימת ג"כ, נראה דכיון שרק ע"י זה יכולים לברר אם היה קטן או גדול אין הלוקח מכשיל שום איש, ורק הבנים שחייבים בכבודו צריכים לוותר, משא"כ בפתיין הרי ממש מכשיל אותו לעבור עוד פעם על לאו של לא תגנובו, ואפ"י אם יפקיר תחלה את הפתיין עדיין הוא מכשיל בנתכוין לבשר חזיר ועלה בידו בשר טלה, אך אעפ"כ אינו חושב שטוב לפטר אותה מהעבודה מפני החשד לברר ע"י פתיין וצ"ע.

22) ספר חוט שני (הרב נסים קרליץ שליט"א הלכות לשון הרע עמ' שלט)

במוסי' מנחות [בט] איתמר, שמע שטבע מחשבתו, עיי"ש. וקיי"ל כרבה דפטור דזיל
 חינוק בים ופרש מלודה צתר מעשיו.
 [בשבת] להעלות דגים ויש לעיין במספר לחצירו לשון הרע על
 והעלה דגים חייב. פלוני, ולבסוף נתברר שיש כאן תועלת
 לשומע, האם גם באיסור לשון הרע שייך לומר
 דזיל צתר מעשיו.
 צתר מעשיו, ורצא אמר חייב, רצה אמר פטור זיל
 ומוסתברא דחשיב דנתכוין לאיסור ולבסוף
 לא היה צוה איסור.

23) שו"ת בית יצחק יורה דעה סימן ח'

ז ואמנם אף אם כיצא דמחמת זנות לא מיפקל דליה רק
 מחשבה למצייה ולא עלת' בידו העבירי' פ"ע ע"ד
 סיחור עם איז לעזירי' י' לעיין. הנה צ"ע דקנחדין פליגי רב
 ור"ע נחשור על העריות אם כשר לעדות וס"ל להרי"ף ופסקי' פוסקי'
 דפליגי בנא על העדות והרמ"ה פ"י דפליגי במי שמתיחד עם הנשים
 והא דהקט"ר רב שטת ארבעים בכתפי' וכשר ס"א משום דמלקין על
 לא טונס שטעושים. ואם פסקין דפקול לעדות וכ' הח"ע וז"ש סוף
 ק"י ט"ז דמתיחד לא פקול לעדות רק מדרכן. ולפי' צ"ד פקול
 לעדות מדרכן מ"ד סיחור שטעידו צ' עדים. אולם י"ס לומר כיון
 דבאמת לא ה"י יחוד ס"הי ס"ז צ' עדים עמו צ"ת תחת העטם
 ולא ה"י יחוד רק כיון שס"ה ס"י קבר קהול יחוד טוס כנחטין לאכול
 צקר חזיר ועלמס צ"דו צקר טלה. והנה גם צ"ח י"ל דפקול לעדות
 כיון שנתכוין לדבר איסור חס אינו דומם לנש סכתבנו לעיל דעל
 מחשבתו לא מיפקל לעדות דכאן כבר עסק איסור סיחור לדעתו קס"י
 קצור ע"אין איש עמו. והנה צ"ק דבר זה עמואל צעקנס דמיר כי
 דמכטין לדבר איסור ועלם בידו דבר היחר חייב עבות מרדות.
 וקספק סרנ פמ"ג צמתיחם כוללם לא"ח חלק' א' אות כ"ו אי פקול
 מדרבנן בנחטין לדבר איסור ועלם צ"דו צקר כשר. והנה בנחטונה

(פי' הש"ס אשר עבר עליו קול נחמה שחשור על זנות ומתיחד עם ספק
 סתיח. ועתה ענה עליו עדות שנתיחד ורצה לזנום עם אשה איש
 וקדם נביע שלחו לו בידו כיצא לנביע בפני' וענה בנחטין לניד שפסקם
 בנכול הדעת לא יוכל לעמוד בפני העדים והרשה לנבוט העדות שלא נפיש
 חס טוכן הנביע הנלך לעניניו איש אחר שבו את הש"ס שנתן עיניו
 בלשנו והכין ערים תחת התסה ונלילה בא הש"ס לשם והתיחד עמו
 וכנה הכר וחלץ מנעליו וקפלו העדים עליו מאחורי העטה וקראו לנבל האשה
 ולחמיו שה"י צהעלי' ואח"כ דברו עמו שיתן להם עטום ויסקרו הרבנים
 ונתן להם לעטיל איך שמתויב לפת להם סך עשרה ר"כ וחמס ע"ז. כ"ז העידו
 סעדים והראו הקוויטעל. עוד העיד עד אחר שניס שלמני העטשה הר"ל
 בלחה האשה ואמרה לש"ס שנעלה כעס מזה וה"י ננהל ונתן לה איזה סך
 והש"ס מתקיים כל זה ומלכד כ"ז העידו כמה עדים דנכיס העורים על אמיפית
 הרב ר"כ השאלה באיטוי לשון: וכתיב סקר א' אם אנטי העיר אינם ספלים
 בו אם העיה מחויבים להחזיקו או סרסאים להעבירו מחומנתו והנה כנס
 ההתקלות הוא על ג' שנים וכבר עברו הג' שנים ב' אם הס"ס סכול מדינא
 להיות עוד ש"ס אף צמקוס אחר).

מוחרת להר"ל י"תח דווקא בעבד מטה ק"ל לנא זיל נחר מעשיו עטליכ
 לדבר הרעות. ובהכי אולי יש ליישג עה שהקשה לי טכס אסור נאורי הסיים
 סוף פרשם וימי בנקרא דתס סתנחם עני רעה טבי הכי זה דומה בנחטין
 לחטקות פנידו טוס מות והסקר טוס יין שליט עתפיר כלס והרי סס
 טעורים חכאים סס גם צדיני טעים. והדגים פמוהין דברי בנחטין לאסול
 נטר טזיר ועלה צ"דו נטר טלה נריך כפרה וילפינן עקדא דלשה הארם די
 יבולח לה. ואיך כ' טהם פטורין חכאים גם צדיני טעים. לה"ל י"ל טעו
 דנעבירה לטעים כנחטין לעבירה ועשה מטה פטור ופ"ל כפרה. ס"ס
 כנחטין להרע לנכירו ועשה לו טונס פטור חכפי אף צדיני טעים ולפתיס
 ככונים דנרי חלנות יוד ס"י קי"ז טכ' עי טהעלם לכו סינל סוכל אשטו
 לנא אל"ד להטעוהו נאוקן טיהא קנור טנא על העדות וטרי חס פטור דברי
 לריך כפרה כנחטין לנכר חזיר והיא ערבה אלפני טור. ועטבילמו. לה"ל
 נחח דכיון שהול עושה מטה אי"ל כפרה. [והנה צדיני האור הסיים

ס והגה צפיקר הדין המנופל בפני' חיר בנחטין לדבר איסור ועלם בידו
 דבר היחר חייב עבות מרדות חמנס צמנחות דף ק"ד אי סלונתס
 צ"ח רנה ורנא בנחטין להעלות דגים והעלה דגים וסינוק. ולבידקא רידן
 ס"ל לרנא פטור זיל נחר מעשיו ורנא ס"ל טייג זיל נחר מעשיו וגינרת
 הליכיד טיה עטנס דרנא ס"ל פטור ורנא ס"ל חייב. ועטמנ דלפיד פטור
 איך כלן טוס טיוג ופך מטה מרדום כעטנא במזיד פטור. י"ל טעעס דטס
 בנחטין לדבר עבירה ועשה מטה פטור לנערי טעליכ בנחטין לדבר עבירה
 ועשה דבר הרעות חייב מכות מרדות ופיין צדין סוף טי ספרת טעילק ג"כ
 צין דבר מטה לדבר הרעות. ונחטי עיוטנ עה דקשה לי ק"י גדולה לבידקס
 סכאכיד ורנא ס"ל פטור זיל נחר מעשיו והרי רנא נופי ס"ל נפסחי כ"ה
 ע"צ גלא אפטר וקנחטין דחף לר"י אטור דנחטין כעלין פטורין לקולל ל"ח
 ולריס בין לנחי' בין לנא אקור. הרי דטס העטשה מותרת דלא אפטר והטונה
 מעו"י ל"י איסורא. והרי רנא ס"ל זיל נחר מעשיו. ונכאן העטשה הוא

24) ספר פרדס יוסף בראשית פרשת ויחי עמ' שנז

גם בני ביתו לזם, ולכן ה' מובטח שאין זה בביתו דשם לא ליוחז, ומעשה כלדיק א' פני גדול ובי' חמיד שמח, ופיא בא אליו חסיד א' בבני שכרך היום ברכה לבטלה שטשה לי כל לרכי וכבר פבר היום ואני וכ"ב עדיין בתפנית. וא"ל אל חבכה לא ברכה לבטלה שבדאי ה' יודע את לרכך שלא יהי' לך היום לאכול, וישמח העני וקיבל עליו שלא לבכות עוד פ"ש דברים מתוקים, ובאמת הדברים מבוארים בבעה"ט בקינור פ"ש ומלא:

אחה נחם לי מזכותך פ"ש, הרי ששלם גמול לאיש שחשב לעשות לו רעה ובי' לו מה טובה ט"ש דרוש נעים, וכן מלאמי בם' משפט לך על ההלים אות ק"ל שכ' ג"כ זה שלא יוכל לקיים זה לעשות רעה שיומח טובה, וכ"מ בם' פשרה למאה דרוש ו', וא"ש בהלל שבא לעיר ושחם קול נוחה אמר מובטח אני שאין זה בביתי, ופלא על עניו כמותו שיחפאר עלמו בזה, אבל הענין שהי' רגיל על כל לרה שיאמר גם זה לטובה, ולא הי' לוטק שהאמין שיבי' לו טובה, והרגיל

יט) התהות אלקים אני. והוא לי תמידי ובריה דודאים על סגדה מזקיני הגאון מלאסק ז"ל בפסקא דן אנכי, כ' דאיש המכוון לעשות לחבירו רעה ונמשך מזה טובה כשירלה לשלם לו גמול לא ישלם לו רעה גדולה מזה באופן שימשך לו טובה, רק שזה א"א ביד אדם לעשות ולכן אמר יוסף הכחת אלקים אני לעשות רעה ויולמח מזה טובה, ומלינו שעל רעה כוז שיאל תמנה טובה לשלם גמול טוב וכמ"ש בחובת הלכות פ"ז משער הכניעה בחסיד א' שאלה חומרת הארץ לאיש א' שנישו ואמר כי